

5. Делез Ж. Гваттари Ф. Капіталізм и шизофренія. Анти-Едип. / Ж. Делёз; Ф. Гваттари. – Екатеринбург: У-Фактория, 2007. – 672 с.

6. Хардт М. Імперія / М. Хардт, А. Негри. – Пер. с англ., под ред. Г.В. Каменской, М.С. Фетисова – М.: Праксис, 2004. – С. 14, 100.

Сергієнко Т.М.

студентка,

Науковий керівник: Бичков М.М.

кандидат філософських наук, доцент,

Вінницький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

СУПЕРЕЧЛИВИЙ ХАРАКТЕР ЦІННІСНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

В умовах кардинальних соціально-економічних і політико-правових трансформацій в Україні (як і в інших пострадянських країнах) спостерігається зростання етнокультурного партикуляризму і субкультурної різноманітності, посилення геополітичної та гео економічної конкуренції, збільшення територіальних переміщень великих груп людей.

Невдалий досвід реформування економіки та політичної системи України, незважаючи на окремі періоди економічного зростання та розвитку демократичних політичних інститутів, зумовлений насамперед невідповідністю цінностей суспільного життя сучасним цивілізаційним вимогам [2].

Отже, сьогодні проблема цінностей вийшла за рамки наукового і філософського людинознавства і виявилася у найвищій мірі життєвою проблемою, бо під сумнів поставлено саме існування людства та його цивілізації.

Ніколи ще системи цінностей, яких дотримується людство, держави, нації, соціальні групи, індивіди не виступали такими факторами їх розвитку, від яких у значній мірі залежить не просто зміст і напрямок людської історії, але й те, чи буде ця історія мати продовження, чи вона обірветься.

В незалежній Україні старі цінності співіснують з новими. Тобто, в країні є реальний ґрунт ціннісного розколу, зіткнення різних систем політичних і економічних цінностей.

Метою кожного сучасного політичного режиму є прагнення сформувати саме таку систему цінностей, на яку орієнтуватиметься широкий загал. Суспільство, у якому досягнуто консенсус щодо визначення цінностей, може розглядатися як стабільна система, оскільки в ній зникає головне джерело суперечностей між окремою особою і суспільством в цілому. Тим часом у країнах, які недавно стали на шлях демократичних перетворень, виникають тенденції ціннісних розколів. Сучасний період розвитку української держави, соціальних інститутів та суспільних відносин визначається як період

трансформаційних процесів, пошуку власного шляху розвитку та зміни системи цінностей.

Дослідженням трансформації цінностей та ціннісних орієнтацій суспільства займається ряд фахівців як в Україні, так і за її межами: В. Бланс, О. Вишняк, А.Здравомислов, Л. Кочубей, А. Лейпхарт, К. Лоусон, А. Реммеле, П. Штомпка, Л. Угрин та інші.

Метою даного дослідження є визначення основних змін в ціннісних орієнтаціях українського народу впродовж останніх десятиліть.

Понад двадцять п'ять років Україна перебуває в стані суспільних трансформацій. За цей час сталися суттєві інституційні зміни, які, в свою чергу, призвели до переосмислення та переоцінки соціально-політичної, економічної, правової ситуації в країні. Але цей процес ще не завершився, а відтак у суспільній свідомості українства й досі триває активний процес розбудови нової системи ціннісних орієнтацій.

Трансформації цінностей, які відбуваються у суспільстві, призводять до змін у суспільній свідомості та в особистісному світосприйнятті, а зміни на рівні індивідуального світогляду впливають на економічне, політичне, соціальне життя суспільства. Даний процес вказує на трансформацію політичних та економічних цілей, релігійних норм та сімейних цінностей, що впливає на темп економічного зростання, на стратегічні плани політичних партій та на перспективи демократичних інститутів, які функціонують в державі [1, с. 172].

Сучасний розвиток української системи цінностей відзначається як посиленням процесів самоусвідомлення та набуття ідентичності, прагненням сформувати національні цінності як цілісну, гармонійну систему, так і напруженням між різновекторними спрямуваннями регіональних процесів.

У масовій свідомості окреслюються подвійні стандарти (одночасне існування різних зразків поведінки – публічної і приватної), подвійних ринкових відносин (легальних і тіньових), подвійної моделі управління (відкритої демократичної та закритої корупційної) тощо. Все це вкотре спонукає і громадян, і дослідників до перегляду ціннісної картини та виокремлення ціннісних пріоритетів на особистісному і суспільному рівнях. Як свідчить досвід різних періодів суспільних трансформацій, сім'я і найближче оточення (друзі, знайомі) є найважливішими цінностями для населення України [3, с. 88–89].

Сьогодні громадяни України перебувають у стані еволюції цінностей. Швидко змінюються їх ціннісносміслові поля, багато людей відчувають тривогу, страх, невпевненість у своєму майбутньому тощо. Поглиблюються суперечності між усвідомленням необхідності прийняття нових цінностей і суспільних ідеалів, пошуком нового ціннісного консенсусу, а також наявними орієнтирами, які зафіксовані в особистій та суспільній системах цінностей. Актуалізується потреба у формуванні нової системи цінностей, яка могла б служити основою стабільного цивілізаційного поступу України в умовах глобалізації та кардинальних соціокультурних трансформацій.

Ключовою проблемою українського суспільства періоду становлення (який, до речі, затягнувся) нової системи цінностей залишається відсутність консенсусу щодо визначення фундаментальних національних цінностей, а також орієнтирів подальшого розвитку.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що процеси демократизації і розвитку економічних відносин наповнюють новим змістом структуру цінностей, спонукають до їх переоцінки та побудови нової ієрархії. У межах нової соціально-економічної парадигми розвитку суспільства на перший план виходять особистісні потреби та інтереси. Це стимулює творчу активність, прояв індивідуальних якостей, а також уможливорює розвиток та абсолютизацію егоцентричних настроїв та їх реалізацію. За таких обставин найважливішим завданням органів державної влади та інститутів громадянського суспільства є пошук ефективних шляхів та заходів для гармонізації особистісного та суспільного джерел розвитку.

Список використаних джерел:

1. Воропаєва Т. Базові цінності громадян України в умовах глобальних викликів / Т. Воропаєва // Людина і соціум в умовах глобальної кризи: погляд крізь призму суспільствознавства та богослов'я. – К.: Національна Академія управління, 2010. – 400 с. – С. 171–173.
2. Головаха Є.І. Модернізація і зміна системи цінностей в українському суспільстві [Електронний ресурс] / Є.І. Головаха // Модернізаційні процеси та трансформація цінностей (матеріали засідання круглого столу «Ціннісні аспекти модернізаційних процесів сучасного соціуму») // Економіка і прогнозування. – 2013. – № 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/econprog_2013_1_11.pdf
3. Шайгородський Ю. Ціннісні трансформації в період суспільних змін / Ю. Шайгородський // Соціальна психологія № 3,2009 – С. 86–94.